

XXI-oji Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencija

ŠIŲ LAIKŲ ŽMOGUS

2024 m. gegužės 10 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
21st Conference of Junior Researchers in Psychology
A PERSON OF OUR TIMES
May 10, 2024

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

ORGANIZACINIS KOMITETAS

| ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair: Rita Jakštienė

Nariai | Members: Greta Guogaitė,
Agnietė Kairytė, Momina Khalid Butt,
Justė Margevičienė, Dovilė Mikučionytė,
Miglė Rudytė.

Studentai | Students:

Rugilė Goštautaitė, Rūta Macijauskaitė,
Dalia Ustinavičiūtė, Gintarė Ušakovaitė.

LiPSA nariai | LiPSA members:

Evelina Laurynaitė, Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

| SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė | Chair: prof. dr. Roma Jusienė

Nariai | Members: prof. dr. Evaldas Kazlauskas,
prof. dr. Ilona Laurinaitytė, doc. dr. Antanas Kairys,
doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton,
doc. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė,
doc. dr. Paulina Želvienė, dr. Lauryna Rakickienė.

KONFERENCIJOS GLOBĖJA

| PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

| CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

RĖMĖJAI

| SPONSORS

INFORMACINIS RĖMĖJAS

| INFORMATIONAL SPONSOR

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2024.43>

ISBN 978-609-07-1047-0 (Leidinio forma: Elektroninis - PDF)

Copyright © 2024 Authors. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

AKTYVUMO IR DĖMESIO BEI AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMŲ PAPLITIMAS JAUNŲ SUAUGUSIŲJŲ IMTYJE: LITERATŪROS APŽVALGA

Miglė Rudytė¹, Agnė Rudžionytė²

¹ *Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas*

² *Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Visuomenės sveikatos katedra*

Tarptautinės ligų klasifikacijos 11 leidime (TLK-11) atsiranda skyrius – neuroraidos sutrikimai, kurie yra laikoma, kad atsiranda daugiausia dėl genetinių veiksnių. Vieni iš pagrindinių tos grupės sutrikimų – aktyvumo ir dėmesio sutrikimas bei autizmo spektro sutrikimai (WHO, 2018). Yra žinoma, kad neuroraidos sutrikimų simptomai išlieka ir suaugus (Antolini & Colizzi, 2023). Be to, gyvenimo eigoje neuroraidos sutrikimų simptomų išraiška gali keistis (Franke et al., 2018). Visgi tyrimų, kurie nagrinėtų šiuos sutrikimus jauno suaugusiojo amžiuje, stinga (Franke et al., 2018; Van Meter et al., 2023). Šios literatūros analizės tikslas – apžvelgti tarptautinius mokslinius tyrimus ir sužinoti apie aktyvumo ir dėmesio sutrikimo ir autizmo spektro sutrikimų paplitimą jaunų suaugusiųjų imtyje, šių sutrikimų grupių komorbidiškumą su kitais psichikos sveikatos sutrikimais.

Yra skaičiuojama, kad aktyvumo ir dėmesio sutrikimo paplitimas pasaulyje bendrai visose amžiaus grupėse – 5 proc., autizmo spektro sutrikimų – 1,5 proc. (Antolini & Colizzi, 2023). Nors tiek aktyvumo ir dėmesio sutrikimas, tiek autizmo spektro sutrikimai yra dažniau diagnozuojami berniukams/ vyrams, tačiau yra pastebimas diagnostinis šališkumas, dėl kurio dalis moterų lieka nediganozuotos arba netinkamai diagnozuotos (Lai et al., 2022). Aptinkami lyčių skirtumai komorbidiškumo pasireiškimui jaunų suaugusiųjų imtyje, turinčių aktyvumo ir dėmesio sutrikimą, tai yra, moterims būdingi labiau išreikšti depresijos ir nerimo simptomai (Nelson & Liebel, 2018).

Abi sutrikimų grupės – aktyvumo ir dėmesio bei autizmo spektro sutrikimai pasižymi aukštu komorbiškumu. Remiantis atlikta literatūros apžvalga, 73 proc. jaunų suaugusiųjų, turinčių aktyvumo ir dėmesio sutrikimą, ir 50 proc. autizmo spektro sutrikimus, turi ir kitų psichikos sveikatos sutrikimų. Dažniausiai pasitaikančios gretutinės diagnozės: nuotaikos, nerimo ir (arba) asmenybės sutrikimai (David et al., 2022). Neuroraidos sutrikimų komorbidiškumas gali būti susijęs su daugeliu veiksnių: neuroraidos sutrikimo simptomų stiprumo ir tęstinumo; šeimos narių, turinčių neuroraidos sutrikimų, buvimo; lyties; vaikystės patirčių; tėvų auklėjimo; socialinio funkcionavimo (Austgulen et al., 2023).

Raktiniai žodžiai: neuroraidos sutrikimai, paplitimas, komorbidiškumas.

9 – 12 KLASIŲ MOKINIŲ ATEITIES PLANAI PANDEMINIU LAIKOTARPIU

Vilius Šlekys

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Įvadas. Pabaigę mokyklą jaunuoliai turi atsakyti į ganėtinai svarbų klausimą: Kas dabar? Visi šiam gyvenimo egzaminui ruošiasi skirtingai: vieni skaičiuoja dienas iki diplomų įteikimo ceremonijos, po kurios jau turi įsigiję vienpusį rytinį skrydį į užsienį, kiti nerimauja dėl mažiausios galimybės neįstoti į norimą aukštąją mokyklą. Kas lemia, kad mokiniai ateitį planuos vienaip, o ne kitaip? COVID – 19 pandemija privertė paauglius permąstyti savo planus ir pritaikyti juos naujam pasauliui. Šio tyrimo tikslas - nustatyti veiksnius, įtakančius paauglių ateities sprendimus.